

QALY

PROF. DR. ALEŠ MRHAR, MAG. FARM.

DOC DR. MITJA KOS, MAG. FARM.

MARKO OBRADOVIĆ, MAG. FARM.

KATEDRA ZA SOCIALNO FARMACIJO

FAKULTETA ZA FARMACIJO

UNIVERZA V LJUBLJANI

KAKO SE MERI KAKOVOST ŽIVLJENJA?

- Z zdravjem povezana kakovost življenja

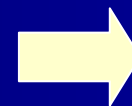
Opis zdr. stanja in vpliva
na delovanje in sposobnosti

- Splošni vprašalniki: SF-36
- Specifični vprašalniki: EORTC QLQ-C30 (rak)

- V farmakoeekonomskih analizah se uporablja indeks “uporabnost”
(ang. “utility”)

Preferenca do zdr. stanja

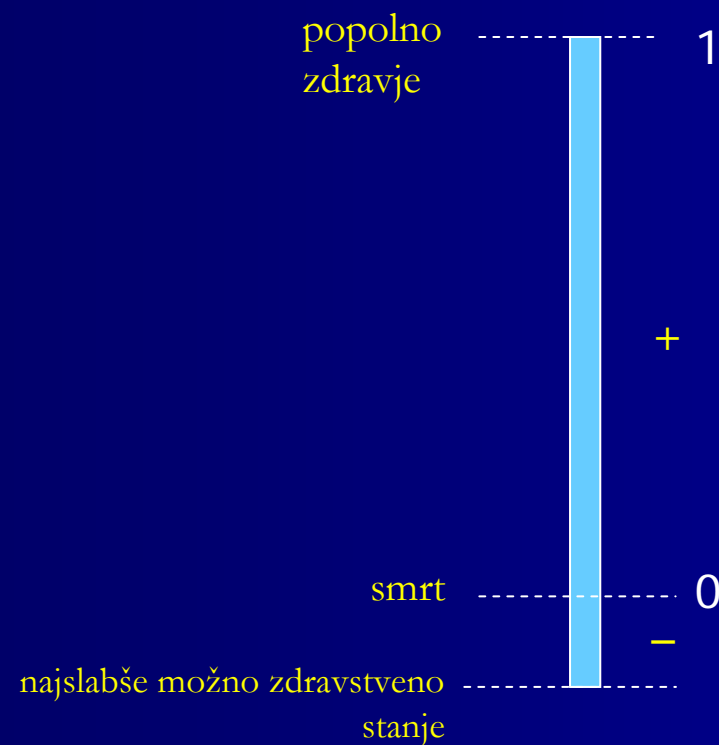

QALY

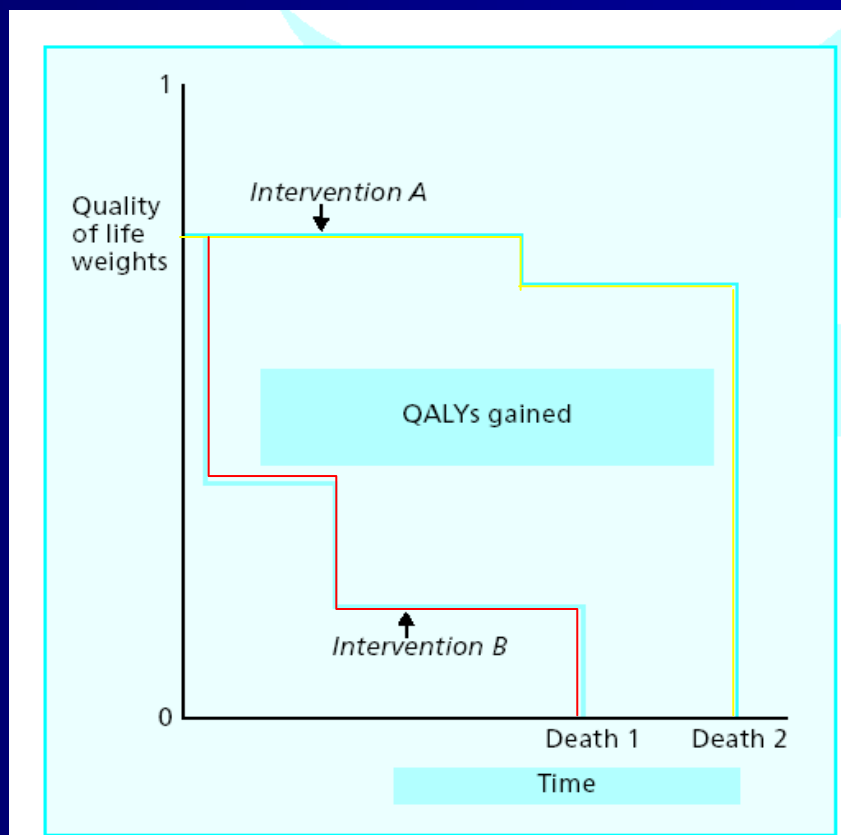
QUALITY-ADJUSTED LIFE YEAR (QALY)

- QALY upošteva tako **kvantiteto** kot **kvaliteto** življenja.
- Je zmnožek med pričakovano življenjsko dobo in kakovostjo preostalega življenja.

- Kakovost je zajeta z QALY utežjo, ki se nahaja v intervalu od 0 do 1.
- Utež 1 predstavlja stanje popolnega zdravja, utež 0 pa smrt.

Izračun razlik pridobljenih QALY-jev med dvema posegoma:

RELACIJA UPORABNOSTI IN Z ZDRAVJEM POVEZANE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA (HR-QOL)

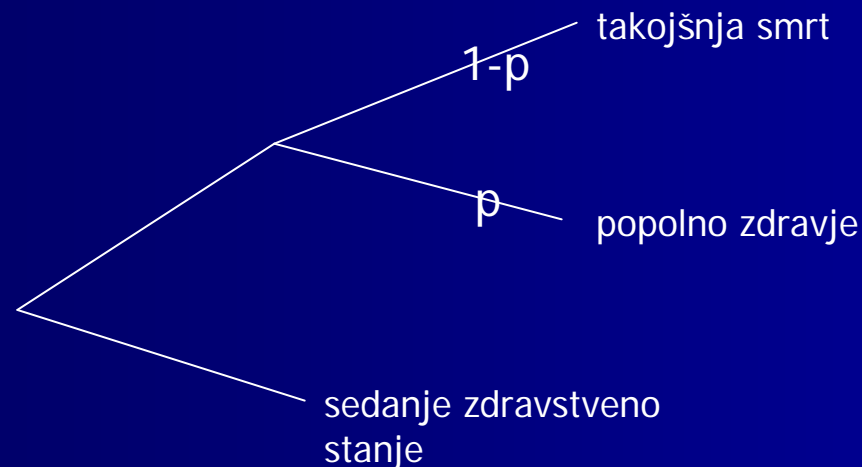
- Z zdravjem povezano kakovost življenja ima več dimenzij (npr. fizična, mentalna, kognitivna, družbena funkcionalnost, bolečina itd.) in instrumenti za merjenje kakovosti življenja imajo v splošnem večje število domen, ki predstavljajo posamezne dimenzije (SF-36 ima 9 domen).
- Uporabnost skuša zajeti z zdravjem povezano kakovost življenja v en indeks, ki **naj bi** predstavljal preferenco do vseh dimenzij v celoti.

- Vprašalniki **Euro-Qol 5-D**, **Health Utility Index 1,2,3** ter **SF-6D** imajo povezavo z uporabnostjo in jih zato lahko uporabimo v ekonomskih analizah, vendar je problem občutljivost pri specifičnih boleznih in razlikah med posameznimi zdravili
- Za specifične vprašalnike zaenkrat še ne obstaja povezava z uporabnostjo, ker še ni razvit algoritem, ki bi na ustrezen način prevedel točke iz posameznih domen v preferenco do zdravstvenega stanja.

DIREKTNI NAČINI DOLOČANJA UTEŽI UPORABNOSTI (UTILITY WEIGHT)

■ “Standard gamble”:

- klasična metoda merjenja uporabnosti v ekonomiji.
- izbira med gotovim preživetjem določen čas v nekem zdravstvenem stanju in tveganjem med preživetjem tega obdobja v popolnoma zdravem stanju na eni strani in takojšnjo smrtjo na drugi.
- spreminja se verjetnost za preživetje v popolnoma zdravem stanju, dokler posameznik nima preference do posamezne alternative.
- ta verjetnost določa vrednost uporabnosti (utility)

- “time trade-off”

- enostavnejša alternativa “standard gamble” metodi.
- posameznik izbira med alternativo, da preživi določen čas v sedanjem zdravstvenem stanju, ali pa izbere alternativo s krajšim časom preživetja v popolno zdravem stanju.
- spreminja se trajanje časom preživetja v popolno zdravem stanju, dokler posameznik nima preference do katere od alternativ.

- “rating scale”

- na skali od 0 do 100 posameznik označi položaj določenega zdravstvenega stanja.
- položaj 70 pomeni uporabnost 0,7.
- ne vključuje negotovosti
- študije pokazale, da isti posamezniki s to metodo dodelijo različne vrednosti istemu zdravstvenemu stanju.

DOLOČANJE UPORABNOSTI S VPRAŠALNIKI

- Vprašalniki Euro-Qol 5-D, SF-6D ter Health Utility Index.
- Prednosti: hiter in enostaven zajem podatkov
- EQ-5D:
 - 5 dimenzij (pokretnost, bolečina/neugodje, skrb zase, tesnoba/depresija, vsakdanje aktivnosti)
 - vsaka dimenzija ima 3 nivoje (brez težav, nekaj težav, velike težave)
 - 243 stanj + stanje smrti in nezavesti (skupaj 245 stanj)

EQ-5D

POKRETNOST

Pri hoji nimam nobenih težav.

Pri hoji imam nekaj težav.

Priklenjen-a sem na posteljo.

SKRB ZASE

Zase poskrbim brez težav.

Pri umivanju ali oblačenju imam nekaj težav.

Ne morem se sam-a umivati ali oblačiti.

VSAKDANJE AKTIVNOSTI *(npr. delo, študij, gospodinjska dela, družina, prosti čas)*

Vsakdanje aktivnosti mi ne povzročajo težav.

Vsakdanje aktivnosti opravljam z nekaj težavami.

Vsakdanjih aktivnosti nisem zmožen-na opravljanju.

BOLEČINA/NEUGODJE

Ne čutim bolečin oz. nimam občutka neugodja.

Pestijo me zmerne bolečine ali občutki neugodja.

Čutim nevzdržne bolečine ali skrajno neugodje.

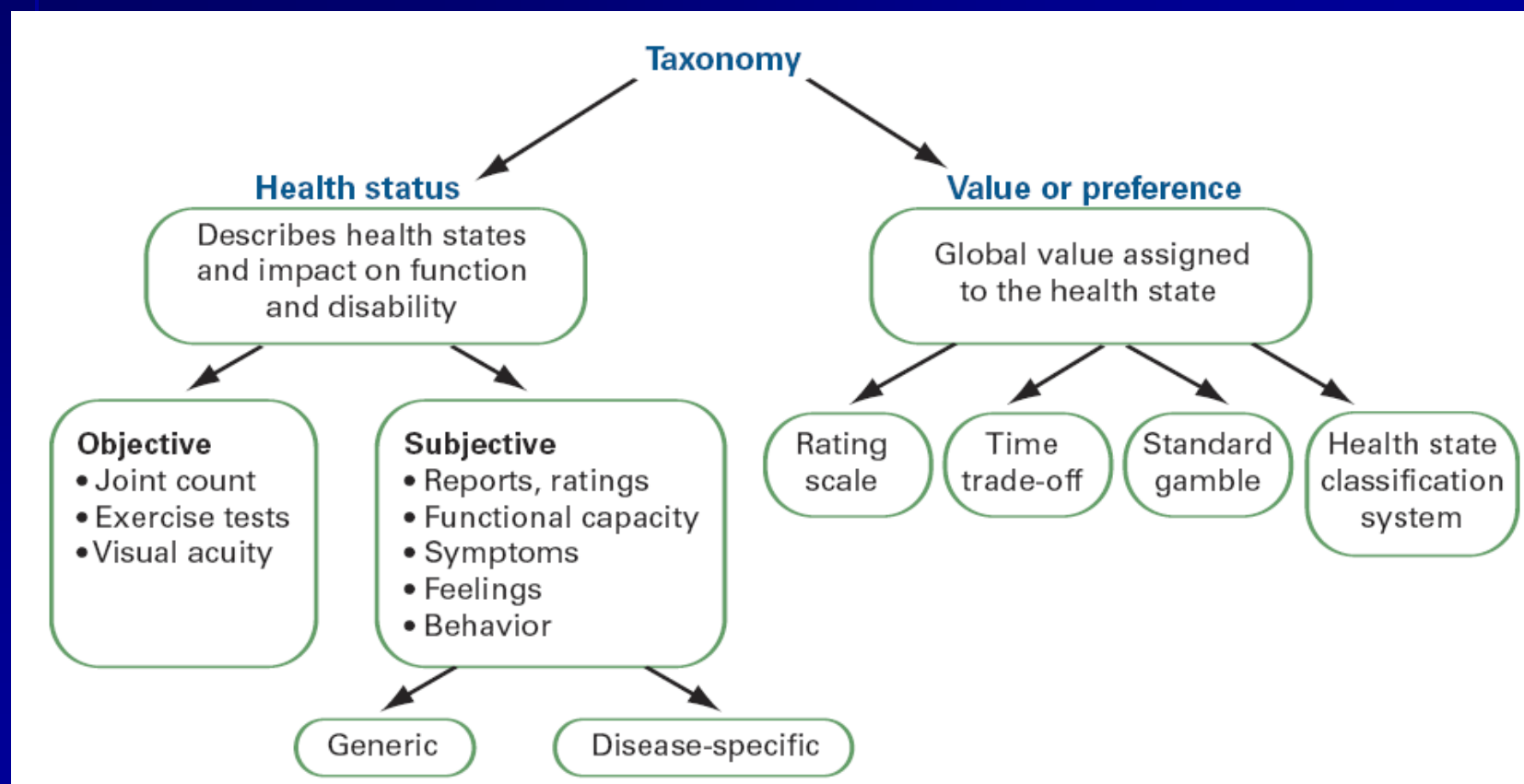
TESNOBA/DEPRESIJA

Nisem tesnoben-na ali depresiven-na.

Sem zmerno tesnoben-na ali depresiven-na.

Sem skrajno tesnoben-na ali depresiven-na.

MERJENJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA – POVZETEK METOD

POMANKLJIVOSTI QALY

- Pomanjkanje občutljivosti
- Vrednosti ekvivalentnih zdravstvenih koristi so različne v različnih kontekstih (starost, zdr. stanje, itd.)
- Ne zajame breme skrbnika in ostalih članov družine
- Čigave preference meriti – splošna populacija, bolniki
- Različni načini merjenja QALY uteži lahko privedejo do različnih zaključkov o stroškovni učinkovitosti*

* McDonough et al. *Pharmacoeconomics* 2007, 25 (2): 93-106.

- Kljub pomankljivostim:

- je QALY indeks, ki omogoča primerjavo strategij zdravljenja med različnimi področji zdravstva in tudi izven zdravstva
- ga je smiselno uporabljati kot edenega od kriterijev za odločitve o financiranju zdravstvenih strategij in na ta način povečati racionalnejšo uporabo sredstev